Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2024, sp. zn. 7 Td 32/2024, ECLI:CZ:NS:2024:7.TD.32.2024.1

Číslo: 9/2025

Právní věta:

Důležitým důvodem pro delegaci věci podle § 25 tr. ř. mohou být závažné zdravotní problémy obviněného bydlícího nebo zdržujícího se mimo obvod příslušného soudu, které mu neumožňují dostavit se k tomuto soudu k projednání věci. Nepostačuje pouhé zjištění, že obviněný je invalidní, tedy že byl shledán pokles jeho pracovní schopnosti. V takovém případě je však vhodné zohlednit též stanovisko obviněného.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.08.2024

Spisová značka: 7 Td 32/2024

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Delegace

Předpisy: § 25 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ve věci obviněných J. I. a V. T., vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 4 T 102/2024, rozhodl, že se podle § 25 tr. ř. věc Okresnímu soudu v Novém Jičíně neodnímá.

I.
Návrh na delegaci

1. Státní zástupce Okresního státní zastupitelství v Novém Jičíně podal dne 25. 7. 2024 u Okresního soudu v Novém Jičíně obžalobu na obviněné J. I. a V. T. pro zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Tohoto deliktu se měli podle skutkových zjištění dopustit v období od 6. 12. 2022 do 1. 4. 2023 celkem padesáti sedmi dílčími útoky spočívajícími v tom, že z místa tehdejšího společného bydliště v Teplicích, po předchozí dohodě s úmyslem se neoprávněně obohatit, dálkově přes internet na e-shopech různých podnikatelských subjektů objednávali zboží, které neměli v úmyslu zaplatit, přičemž část zboží jim byla odeslána a část nikoli. Uvedeným jednáním měli způsobit škodu ve výši 242 407,34 Kč a mohli způsobit další škodu ve výši 871 435,16 Kč.

2. Dne 8. 8. 2024 byl Nejvyššímu soudu předložen trestní spis Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 4 T 102/2024 k rozhodnutí o návrhu tohoto soudu na odnětí věci a její přikázání Okresnímu soudu v Teplicích. Okresní soud především poukázal na nepříznivý zdravotní stav obviněného J. I., který vyplývá z dokumentů na č. l. 1040 a násl. tr. spisu. Podle tam založeného rozhodnutí ČSSZ ze dne 30. 10. 2023, č. j. R-30.10.2023-4210/900 829 3052, náleží obviněnému J. I. invalidní důchod pro invaliditu II. stupně aktuálně v částce 10 633 Kč. Podle posudku o invaliditě, který byl vydán dne 7. 7. 2023 OSSZ v Teplicích, byl posuzován pro účely rozhodnutí o invaliditě a jeho pracovní schopnosti zdravotní stav obviněného, a to s posudkovým zhodnocením, že obviněný trpí „astmatem bronchiale středně těžké persitující v kontrolách TRN“, s tím, že se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu § 25 zákona č. 155/1995 S., o důchodovém pojištění. Podle uvedeného posudku z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla pracovní schopnost obviněného o 60 %. Obviněný je schopen po vzniku invalidity II. stupně vykonávat výdělečnou činnost jen s podstatně menšími nároky na tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti. Jedná se o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který má obviněný od dětství.

3. Z výčtu uvedených zdravotních zjištění je podle okresního soudu patrné, že zdravotní a sociální možnosti obviněného J. I. osobně se účastnit řízení u Okresního soudu v Novém Jičíně jsou s ohledem na vzdálenost místa jeho aktuálního pobytu podstatně ztížené, což je reálně prokazováno také tím, že již v průběhu přípravného řízení byl výslech obviněného policejním orgánem uskutečněn dne 5. 4. 2023 v Teplicích. Okresní soud proto vyjádřil důvodnou obavu, že kombinace nepříznivého zdravotního stavu obviněného J. I. a skutečnosti, že je odkázán v zásadě na přiznaný invalidní důchod v částce 10 633 Kč, mu nebude umožňovat plnohodnotnou účast na vedeném hlavním líčení, tak aby mohl realizovat všechna práva, která mu ve smyslu ustanovení § 33 odst. 1 tr. ř. náležejí. Oprávněnost této obavy nelze rozptýlit například ani tím, že by bylo hlavní líčení konáno za využití videokonference ve spolupráci s Okresním soudem v Teplicích, v jehož územním obvodu se obviněný J. I. zdržuje, neboť využití technických prostředků videokonference jen v omezeném rozsahu umožňuje například to, aby se obviněný v případě svého zájmu mohl seznamovat s obsahem trestního spisu, nebo aby se v souladu se svými možnostmi mohl dostavovat k takto nařízeným hlavním líčením, jejichž uskutečnění odvisí od obsazenosti videokonferenčních jednacích síní u obou soudů, provádět v odpovídajícím rozsahu poradu se svým obhájcem apod.

4. Velmi pravděpodobnou komplikací, která může trestní stíhání obviněného v řízení před soudem nepřiměřeně prodlužovat, je navíc výskyt bronchiálních příhod, zejména astmatických záchvatů a na ně navazující pokles fyzické výkonnosti obviněného. V případě nesoučinnosti obviněného vyvolané zhoršením jeho zdravotního stavu nebo i jinými skutečnostmi by byla pro Okresní soud v Novém Jičíně velmi ztížena, nebo spíše fakticky neuskutečnitelná efektivní komunikace s obviněným a zajištění jeho účasti na probíhajícím hlavním líčení. V provádění nezbytných úkonů trestního stíhání, jako je např. doručování zásilek nebo předvádění obviněného k hlavnímu líčení, by byl Okresní soud v Novém Jičíně závislý na pomoci, kterou by musel zajišťovat Okresní soud v Teplicích.

5. Dále podle soudu nelze přehlédnout, že ve věci obviněná V. T. je rovněž přihlášena k trvalému pobytu a zdržuje se trvale na adrese XY, tedy v územním obvodu Okresního soudu v Teplicích. Bez povšimnutí nelze také ponechat fakt, že v dané věci jsou poškozenými především různé právnické osoby, které – až na společnost K. T. s. r. o., se sídlem XY – nemají sídlo ani žádný věcný vztah k osobám nebo místům, která by se nacházela v územním obvodu Okresního soudu v Novém Jičíně.

6. Za těchto okolností Okresní soud v Novém Jičíně předložil návrh na odnětí a přikázání věci Nejvyššímu soudu, jako soudu nejblíže společně nadřízenému Okresnímu soudu v Novém Jičíně a Okresnímu soudu v Teplicích, kterému by bylo možno s ohledem na uvedená zjištění jako soudu stejného stupně věcně a místně příslušnému věc postupem podle § 25 tr. ř. přikázat.

II.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu o návrhu na delegaci

7. Nejvyšší soud zhodnotil důvody uvedené v návrhu Okresního soudu v Novém Jičíně na delegaci a dospěl k následujícímu závěru.

8. Podle § 25 tr. ř. může být věc z důležitých důvodů odňata příslušnému soudu a přikázána jinému soudu téhož druhu a stupně. Pojem „důležité důvody“ sice není v zákoně blíže definován, ale je nepochybné, že se musí jednat o skutečnosti, jež budou svou povahou výjimečné, neboť ustanovení § 25 tr. ř., podle něhož lze v určitých případech věc delegovat k jinému soudu, je zákonným průlomem do zásady, vyjádřené v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Důvody pro odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu proto musí být natolik významné, aby dostatečně odůvodňovaly vybočení z výše citovaného ústavního principu.

9. Dále Nejvyšší soud konstatuje, že odejmout lze věc jen soudu příslušnému k jejímu projednání. O místní příslušnosti Okresního soudu v Novém Jičíně k projednání věci obviněných nicméně není pochyb (podvodné jednání obviněných mělo cílit také na společnost K. T., s. r. o., se sídlem XY, okres Nový Jičín), ostatně okresní soud ani svoji příslušnost nesporuje.

10. Z obsahu návrhu na delegaci je pak zřejmé, že okresní soud se důležitých důvodů ve smyslu § 25 tr. ř. dovolává s ohledem na zdravotní stav obviněného J. I. zaznamenaný ve zprávách OSSZ Teplice, které sloužily jako podklad pro přiznání invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně obviněnému. Okresní soud vyjádřil obavu, že kombinace nepříznivého zdravotního stavu obviněného J. I. a skutečnosti, že je odkázán v zásadě na přiznaný invalidní důchod v částce 10 633 Kč, mu nebude umožňovat plnohodnotnou účast na hlavním líčení, tak aby mohl realizovat všechna svá práva obviněného. Nejvyšší soud však v uvedené argumentaci existenci žádných důležitých důvodů opodstatňujících postup podle § 25 tr. ř. neshledal.

11. Jak již bylo řečeno, postup podle citovaného ustanovení je zcela výjimečný, a tedy odůvodněný zcela výjimečnými okolnostmi. Okresní soud však zejména dosud neučinil žádné kroky k předvolání obviněného a konání hlavního líčení u příslušného soudu a toliko předjímá potíže (zdravotní a ekonomické) obviněného se k hlavnímu líčení k Okresnímu soudu v Novém Jičíně dostavit.

12. V uvedené trestní věci jsou obviněny dvě osoby, jež obě nemají bydliště v obvodu příslušného soudu, což ovšem není nijak výjimečná skutečnost, která by mohla bez dalšího delegaci odůvodnit.

13. Z protokolu o výslechu obviněného J. I. pak vyplývá, že jednak obviněný svou vinu doznává. Ohledně zdravotního stavu uvedl, že kromě astmatu žádnou jinou zdravotní indispozicí netrpí. Hradí pravidelné platby na nájemném a výživném na nezletilého syna. Je schopen příležitostných brigád (manuální práce), kterými si přivydělává a dále m. j. uvedl, že je kuřák a za tabák utratí asi 200 Kč měsíčně, alkohol pije příležitostně s náklady asi 600 Kč měsíčně a byť není závislým na drogách, měsíčně za ně vydává asi 2 700 Kč. Rovněž uvedl, že má zájem na uzavření dohody o vině a trestu a na předvolání se bude snažit do Nového Jičína dostavit. Z obsahu spisového materiálu také vyplývá, že obviněný pobírá sociální dávky a invalidní důchod ve výši 10 633 Kč.

14. S ohledem na uvedené a obsah spisového materiálu Nejvyšší soud nemohl v argumentech okresního soudu, jimiž do budoucna předjímal teoreticky možné komplikace na straně obviněného J. I. se kvůli svému nepříznivému zdravotnímu stavu či slabé sociální situaci dostavit k hlavnímu líčení ve své trestní věci, shledat důležité důvody pro tak výjimečný postup podle § 25 tr. ř.

15. V trestním spise se především nenachází žádné zprávy, zejména lékařské, o tom, že by obviněný nebyl v současné době ze zdravotních důvodů schopen se, byť jednorázově, dostavit ve své trestní

věci k příslušnému soudu do Nového Jičína. Přičemž důvodem takové neschopnosti dostavit se k příslušnému soudu na straně obviněného může být zejména značně vysoký věk obviněného nebo závažné zdravotní problémy, které např. výrazně omezují jeho mobilitu. Takové skutečnosti však nejsou obsahem trestního spisu. Zde Nejvyšší soud zdůrazňuje, že rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně je vázáno ke snížené pracovní schopnosti obviněného a nikoli k jeho schopnosti (resp. neschopnosti) se dostavit (byť jednorázově) k hlavnímu líčení ve své trestní věci k příslušnému soudu (zde Okresnímu soudu v Novém Jičíně). Rovněž obviněný, zastupovaný obhájcem, sám žádné pochybnosti v daném ohledu nevznesl a vyjádřil svoji snahu se do Nového Jičína k projednání věci dostavit. Přehlédnout nelze rovněž jeho – jistě omezenou a Nejvyšší soud rozhodně nechce zdravotní stav obviněného bagatelizovat – brigádnickou pracovní činnost.

16. Pokud jde o soudem zmiňovanou slabou sociální situaci obviněného pobírajícího invalidní důchod ve výši 10 633 Kč, Nejvyšší soud konstatuje, že ani tento argument není bez dalšího důležitým důvodem ve smyslu § 25 tr. ř., který by odůvodňoval výjimečný průlom do zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, vyjádřené v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Z trestního spisu sice vyplývá, že obviněný podal návrh na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu, což ovšem bez dalšího neznamená, že by nemohl vynaložit žádnou finanční částku (s ohledem na výše uvedené jeho pravidelné výdaje, z nichž některé nelze označit za nezbytné) na cestu k příslušnému soudu, aby mohl náležitě hájit svá práva.

17. Nakonec Nejvyšší soud dodává, že na uvedených závěrech ničeho nemění, že v přípravném řízení, které není ovládáno zcela shodnými zásadami jako řízení před soudem, byl obviněný vyslechnut v Teplicích; lze pak přisvědčit okresnímu soudu, že např. konání nařízeného hlavního líčení může zabránit astmatický záchvat obviněného, což by však patrně platilo i pro projednání před Okresním soudem v Teplicích. V podstatě nerozhodné je, že poškozené právnické osoby, se sídly na různých místech České republiky (Praha, Pardubice, Broumov, Ostrava, Olomouc apod.) nemají vztah k územnímu obvodu Okresního soudu v Novém Jičíně.

18. Po pečlivém zvážení okolností případu tak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v projednávané věci nejsou dány důležité důvody ve smyslu § 25 tr. ř., které by odůvodňovaly odnětí a přikázání věci.

19. Na základě uvedených důvodů rozhodl Nejvyšší soud tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení, tedy že se věc Okresnímu soudu v Novém Jičíně neodnímá.